

Yüksek Seçim Kurulu Başkanlığından:

Karar No : 167

- K A R A R -

2709 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nın 77. maddesinin birinci fıkrasında ve 2839 sayılı Milletvekili Seçimi Kanunu'nun 6. maddesinin birinci fıkrasında Türkiye Büyük Millet Meclisi seçimlerinin dört yılda bir yapılacağı öngörülmüş; aynı Kanun'un 6. maddesinin ikinci fıkrasında ise; "Bir önceki seçimin yapıldığı tarihten itibaren dört yılın dolmasından önceki son Pazar günü oy verilir. Oy verme gününden geriye doğru hesaplanacak doksan günlük sürenin ilk günü seçimin başlangıç tarihidir." hükmüne yer verilmiştir.

Bir önceki 24. Dönem Milletvekili Genel Seçimi 12 Haziran 2011 Pazar günü yapıldığından, 25. Dönem Milletvekili Genel Seçiminin 2839 sayılı Kanun'un 6. maddesinin ikinci fıkrası uyarınca 7 Haziran 2015 Pazar günü yapılması gerekmektedir.

25. Dönem Milletvekili Genel Seçiminde uygulanacak Seçim Takvimi uyarınca, 7 Nisan 2015 tarihinde siyasi partilerin genel merkezleri, seçime katılacakları seçim çevrelere ait aday listelerini Yüksek Seçim Kurulu Başkanlığına alındı belgesi karşılığında DVD ve kâğıt ortamında en geç saat 17.00'ye kadar verecek, bağımsız adaylar da aynı gün aynı saate kadar başvurularını aday olacakları yer il seçim kurullarına yapacaklardır.

7 Haziran 2015 Pazar günü yapılacak olan 25. Dönem Milletvekili Genel Seçiminde uygulama birliğinin sağlanması açısından, bağımsız adayların başvurularında uyulması zorunlu usuller ile yatacakları teminat miktarının saptanması ve sair hususların tespiti amacıyla Kurulumuzun 24/10/2014 tarihli, 2014/4127 sayılı kararı ile oluşturulan Komisyon, çalışmalarını tamamlayarak, konu hakkında düzenlediği karar taslağını Kurulumuza sunmuş olmakla,

GEREĞİ GÖRÜŞÜLÜP DÜŞÜNÜLDÜ:

Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nın;

"Seçimlerin genel yönetim ve denetimi" başlıklı 79. maddesinde; "Seçimler, yargı organlarının genel yönetim ve denetimi altında yapılır.

Seçimlerin başlamasından bitimine kadar, seçimin düzen içinde yönetimi ve dürüstlüğü ile ilgili bütün işlemleri yapma ve yaptırma, seçim süresince ve seçimden sonra seçim konularıyla ilgili bütün yolsuzlukları, şikâyet ve itirazları inceleme ve kesin karara bağlama ve Türkiye Büyük Millet Meclisi üyelerinin seçim tutanaklarını ve Cumhurbaşkanlığı seçim tutanaklarını kabul etme görevi Yüksek Seçim Kurulundur. Yüksek Seçim Kurulunun kararları aleyhine başka bir mercie başvurulamaz."

"Milletvekili seçilme yeterliliği" başlıklı 76. maddesinde; "Yirmibeş yaşını dolduran her Türk milletvekili seçilebilir.

En az ilkökul mezunu olmayanlar, kısıtlılar, yükümlü olduğu askerlik hizmetini yapmamış olanlar, kamu hizmetinden yasaklılar, taksirli suçlar hariç toplam bir yıl veya daha fazla hapis ile ağır hapis cezasına hüküm giymiş olanlar; zimmet, ihtilas, irtikâp, rüşvet, hırsızlık, dolandırıcılık, sahtecilik, inancı kötüye kullanma, dolanlı iflas gibi yüz kızartıcı suçlarla, kaçakçılık, resmî ihale ve alım satımlara fesat karıştırma, Devlet sırlarını açığa vurma, terör eylemlerine katılma ve bu gibi eylemleri tahrik ve teşvik suçlarından biriyle hüküm giymiş olanlar, affa uğramış olsalar bile milletvekili seçilemezler."

2839 sayılı Milletvekili Seçimi Kanunu'nun;

"Seçilme yeterliliği" başlıklı 10. maddesinde; "Yirmibeş yaşını dolduran her Türk vatandaş milletvekili seçilebilir."

"Milletvekili seçilemeyecek olanlar" başlıklı 11. maddesinde; "Aşağıda yazılı olanlar milletvekili seçilemezler:

- a) İlkokul mezunu olmayanlar,
- b) Kısıtlılar,
- c) Yükümlü olduğu askerlik hizmetini yapmamış olanlar,
- d) Kamu hizmetinden yasaklılar,
- e) Taksirli suçlar hariç, toplam bir yıl veya daha fazla hapis veya süresi ne olursa olsun ağır hapis cezasına hüküm giymiş olanlar,
- f) Affa uğramış olsalar bile;

1. Basit ve nitelikli zimmet, irtikâp, rüşvet, hırsızlık, dolandırıcılık, sahtecilik, inancı kötüye kullanma, dolanlı iflas gibi yüz kızartıcı suçlar ile istimal ve istihlak kaçakçılığı dışında kalan kaçakçılık suçları, resmî ihale ve alım satımlara fesat karıştırma veya Devlet sırlarını açığa vurma suçlarından biriyle mahkûm olanlar,

2. Türk Ceza Kanununun İkinci Kitabının, birinci babında yazılı suçlardan veya bu suçların işlenmesini aleni olarak tahrik etme suçundan mahkûm olanlar,

3. Terör eylemlerinden mahkûm olanlar,

4. Türk Ceza Kanununun 536 ncı maddesinin birinci, ikinci ve üçüncü fıkralarında yazılı eylemlerle aynı Kanunun 537 nci maddesinin birinci, ikinci, üçüncü, dördüncü ve beşinci fıkralarında yazılı eylemleri siyasi ve ideolojik amaçlarla işlemekten mahkûm olanlar.”

(Yukarıda 765 sayılı Türk Ceza Kanunu'na göre yazılı suçların 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nda karşılığı bulan suçlardan mahkûm olanlar da aynı kapsamda değerlendirilir.)

“Adaylara karşı itiraz” başlıklı 22. maddesinde; “Adayların geçici olarak ilanından itibaren iki gün içinde il seçim kuruluna itiraz edilebilir. İtirazlar, il seçim kurullarınca, en geç iki gün içinde karara bağlanır.

İlgililer, bu kararlara karşı iki gün içinde Yüksek Seçim Kuruluna itiraz edebilirler.

Yüksek Seçim Kurulu, üç gün içinde ve en geç, kesin aday listelerinin ilanı gününe kadar bu itirazları karara bağlar.”

“Adayların incelenmesi” başlıklı 23. maddesinde; “Bir il, bir kaç seçim çevresine bölünmüş olsa bile il seçim kurulları, kendi seçim çevrelerinin adayları hakkında yaptıkları inceleme sonunda, bu Kanunda yazılı adaylık şartlarında noksanlık veya aykırılık bulunduğunu görürlerse, durumu geçici ilan tarihinden itibaren iki gün içinde ilgili adaya, siyasi partilerin il başkanlarına ve Yüksek Seçim Kuruluna bildirirler.”

hükümlerine yer verilmektedir.

2839 sayılı Milletvekili Seçimi Kanunu'nun 21. maddesinin birinci fıkrasında; “Bağımsız milletvekili adaylığı için yapılacak başvuru, adayın milletvekili seçilmek istediği çevrenin il seçim kurulu başkanlığına bu Kanunun adaylık için aradığı nitelikleri taşıdığını belirten bir yazı ile yapılır.” denilmektedir.

Bu hükümden açıkça anlaşılacağı üzere; Kanun, milletvekili seçimine bağımsız olarak katılacakların adaylık başvurularında, adaylık için gerekli yasal şart ve nitelikleri taşıdığının açıklanması dışında belli bir şekil öngörmemiş, aynı maddenin son fıkrasında ise bağımsız adaylık için başvuranların en yüksek derecedeki Devlet memuruna mali haklar kapsamında yapılmakta olan her türlü ödemelerin bir aylık brüt tutarı kadar parayı ilgili mal sandığına emaneten yatırıp makbuzunu milletvekili seçilebilmek için gerekli belgelerine ekleyecekleri belirtilmiştir. Yatırılacak emanet paranın miktarı 10.167,00 (onbinyüzaltmışyedi) Türk Lirasıdır.

Ancak milletvekili seçilebilmek için adayın seçilme yeterliğine sahip olması yasal zorunluluk olduğundan, il seçim kurullarının kendiliklerinden yapacakları inceleme sırasında yasal şartlar ve nitelikler yönünden şüpheli bir durum söz konusu olduğunda gerekli bilgi ve belgeleri istemeleri doğaldır.

7 Haziran 1990 günü ve öncesinde doğan bağımsız adayların başvuruları sırasında; Türkiye Cumhuriyeti kimlik numarasını taşıyan nüfus cüzdanı örneğini, öğrenim durumunu gösterir diploma örneğini, askerlik belgesini (aslı veya noter tarafından onaylanmış) ve ayrıca adli sicil ve arşiv kaydı belgelerini de eklemeleri gerekmektedir.

Adli sicil ve arşiv kaydında mahkûmiyeti bulunan adayların ise;

Bilindiği üzere memnu hakların iadesi kurumu önceden, mülga 765 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun 121 ilâ 124 ve 1412 sayılı Ceza Muhakemeleri Usulü Kanunu'nun 416 ilâ 420. maddelerinde düzenlenmiştir. Ancak 01/06/2005 tarihinde yürürlüğe giren 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu ile 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu'nda memnu hakların iadesi kurumuna yer verilmemiş, 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun 53. maddesinde güvenlik tedbiri olarak düzenlenmekle beraber, hak yoksunluklarının cezanın infazının tamamlanmasıyla birlikte sona ereceği kabul edilmiş ise de, Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nın milletvekili seçilme yeterliliğini düzenleyen 76. maddesinin ikinci fıkrasında ve buna dayalı olarak da 2839 sayılı Kanun'un 11. maddesinde bazı mahkûmiyetlerin affa uğramış olsa bile milletvekili seçilmeye engel olacağı belirtilmektedir.

5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun 53. maddesi ile ilgisi bulunmayan ve bu Kanuna göre bir hak yoksunluğu doğurmayan bu tür mahkûmiyetlerin, bazı özel kanunlardaki veya seçim mevzuatındaki ayrıksı hükümler nedeniyle bir kısım mesleklerin icrası ve seçilme dâhil çeşitli hakların kullanılmasını imkânsız hale getirdiği anlaşılınca, yasaklanmış hakların geri verilmesi kurumuna yeniden ihtiyaç duyulmuş ve söz konusu kurum 5352 sayılı Adli Sicil Kanunu'na 13/A maddesi eklenmek suretiyle yeniden düzenlenmiştir.

Bu maddeden anlaşılacağı üzere, mahkûmiyet hangi kanundan kaynaklanmış olursa olsun, hükümlü yönünden süresiz hak yoksunluğu doğuruyorsa, bu yoksunluğun giderilmesi için, süre ve diğer koşullar gerçekleştiğinde, yasaklanmış hakların geri verilmesi yoluna gidilmesinin mümkün olduğu dikkate alınarak, Anayasa'nın 76. maddesinin ikinci fıkrasında ve buna dayalı olarak, 2839 sayılı Kanun'un 11. maddesinde belirtilen nitelikte bir ceza mahkûmiyeti nedeniyle milletvekili seçilme hakkını yitirmiş bulunan kişiler, bu haklarına ancak ve sadece, 765 sayılı Kanun'un 122 ilâ 124. maddelerine göre alınan **"memnu hakların iadesi"** veya 5352 sayılı Adli Sicil Kanunu'nun 13/A maddesi uyarınca, talepleri üzerine mahkemece verilecek **"yasaklanmış hakların geri verilmesi"** kararı ile kavuşabileceklerdir.

Buna göre;

1- a) 2839 sayılı Kanun'un 11. maddesinin birinci fıkrasının (f) bendinde belirtilen suçlardan ve (e) bendinde söz edildiği gibi taksirli suçlar hariç toplam bir yıl veya daha fazla hapis veya süresi ne olursa olsun ağır hapis cezasına hüküm giymiş olanların,

Kesinleşmiş cezalarının infazından sonra, 765 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun 121 ilâ 124. maddeleri veya 5352 sayılı Adli Sicil Kanunu'nun 13/A maddesine göre mahkûmiyet kararlarına ilişkin olarak ayrı ayrı memnu hakların iadesi (yasaklanmış hakların geri verilmesi) kararları almaları ve kararın kesinleşme şerhli (açıklamalı),

b) Yukarıda belirtilen suçların niteliği ve cezaların süresi itibarıyla 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun 51. maddesine göre mahkûm oldukları hapis cezası ertelenenlerin, mahkûmiyet kararlarına ilişkin olarak 5352 sayılı Adli Sicil Kanunu'nun 13/A maddesine göre ayrı ayrı yasaklanmış hakların geri verilmesi kararları almaları ve kararın kesinleşme şerhli (açıklamalı),

2- 2839 sayılı Kanun'un 11. maddesinin birinci fıkrasının (f) bendinde yazılı suçlardan ve (e) bendinde söz edildiği gibi taksirli suçlar hariç toplam bir yıl veya daha fazla hapis veya süresi ne olursa olsun ağır hapis cezasına hüküm giymiş olup da cezaları 647 sayılı Kanun'un 6. maddesi uyarınca ertelenmiş olanların,

765 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun 95/II. maddesine göre, hüküm tarihinden itibaren beş yıl içinde, başka bir suçtan hüküm giymemiş olduklarını kanıtlayabilmeleri için söz konusu tecilli mahkûmiyet kararlarının **10 Mart 2015'den sonraki tarihli kesinleşme şerhli** (açıklamalı),

3- 2839 sayılı Kanun'un 11. maddesinin birinci fıkrasının (f) bendinde belirtilenler dışındaki diğer kasıtlı bir suçtan dolayı 1 yıldan az süre ile ve 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun 53. maddesinde öngörülen seçilme hakkı yoksunluğunu doğuracak biçimde kesinleşmiş hapis cezası bulunanların bu cezaların infaz edildiğine veya infaz edilmiş sayıldıklarına ilişkin belgenin,

4- Milletvekili seçilmesine engel mahkûmiyeti olanlar hakkında sonradan uyarılama yapılarak 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu'nun değişik 231. maddesi uyarınca hükmün açıklanmasının geri bırakılması kararı verilmiş olanların buna ilişkin kararın,

onaylı birer örneğini eklemeleri gerektiği sonucuna varılmıştır.

Yüksek Seçim Kurulu tarafından, illerden gelen bağımsız adaylarla ilgili başvuru belgelerinin incelenmesi sonucu tespit edilen eksikliklerin, bağımsız adaylardan tamamlanması istenir (2839/13, 14, 23).

Başvuru evrakında eksiklik tespit edilen ve kendisine ulaşamayan bağımsız adaylar ve eksiklikleri, Resmî Gazetede ve www.ysk.gov.tr adresinde yayımlanır/yayınlanır.

Geçici aday listelerine itiraz halinde, sözü edilen belgelerin itirazcı tarafından ibraz edilmesi zorunlu olup, sadece yasal engellerden ötürü itirazcının sağlaması mümkün olmayan belge ve bilgiler, buldukları yerlerden il seçim kurullarınca getirilecektir.

Öte yandan; bağımsız adayların, adaylık başvurularını hangi tarihten itibaren yapabilecekleri konusunda yasal bir düzenleme bulunmadığından, bu hususun Yüksek Seçim Kurulu tarafından belirlenmesi gerekmektedir. Yüksek Seçim Kurulunun 31/01/2015 tarih ve 100 sayılı kararıyla kabul edilen 7 Haziran 2015 Pazar günü yapılacak olan 25. Dönem Milletvekili Genel Seçiminde uygulanacak Seçim Takviminde; siyasi partilerin aday belirlemelerine ilişkin süreler göz önünde tutularak, seçim iş ve işlemlerinde, birlik, kolaylık ve düzen sağlanması için 25. Dönem Milletvekili Genel Seçimine bağımsız aday olarak katılmak isteyenlerin (En geç 7 Nisan 2015 Salı günü saat 17.00'ye kadar) ilgili il seçim kurulu başkanlıklarına bizzat başvurmaları benimsenmiştir.

Ancak, bağımsız milletvekili adaylığı başvurusuna münhasır olarak verilen özel noter vekâletnamesine istinaden yapılan bağımsız adaylık başvuruları da kabul edilecektir.

Ayrıca; 2839 sayılı Milletvekili Seçimi Kanunu'nun 41. maddesinin ikinci fıkrası uyarınca, bağımsız adayların, adaylıktan vazgeçmeleri nedeniyle emaneten yatırdıkları paraların geri verilebilmesi için Seçim Takvimine göre vazgeçmenin, 11 Nisan 2015 Cumartesi günü saat 17.00'ye kadar yetkili mercie usulüne uygun olarak bildirilmiş olması kararlaştırılmış olup, bağımsız adaylıktan vazgeçme başvurusunun doğrudan doğruya, şahsen ve kimlik ibraz etmek suretiyle Yüksek Seçim Kuruluna ya da Yüksek Seçim Kuruluna iletilmek üzere aynı şekilde il seçim kurulu başkanlığına yapılabileceği gibi en geç bu tarih ve saatte sayılan kurullara ulaştırılmak üzere noter aracılığıyla yapılması da mümkün olacaktır.

S O N U Ç: Açıklanan nedenlerle;

1- 25. Dönem Milletvekili Genel Seçimine bağımsız aday olarak katılmak isteyenlerin, 7 Nisan 2015 Salı günü saat 17.00'ye kadar milletvekili seçilmek istedikleri çevrenin il seçim kuruluna, yasal şart ve nitelikleri taşıdıklarını belirten bir dilekçe ile bizzat veya bağımsız milletvekili adaylığı başvurusuna münhasır olarak verilen özel noter vekâletnamesine istinaden yapılacak bağımsız adaylık başvurularının kabul edileceğine,

2- Başvuru dilekçelerine, 2839 sayılı Milletvekili Seçimi Kanunu'nun 21. maddesinin ikinci fıkrası uyarınca en yüksek derecedeki Devlet memuruna mali haklar kapsamında yapılmakta olan her türlü ödemelerin bir aylık brüt tutarı olan 10.167,00 (onbinyüztaltmışyedi) Türk Lirasını ilgili mal sandığına emaneten yatırdıklarını gösterir makbuzu, Türkiye Cumhuriyeti kimlik numarasını taşıyan nüfus cüzdanı örneğini, öğrenim durumunu gösterir diploma örneğini, askerlik belgesini (aslı veya noter tarafından onaylanmış) ve ayrıca adli sicil ve arşiv kaydı belgelerini de eklemeleri gerektiğine,

Adli sicil ve arşiv kaydında mahkûmiyeti bulunan adayların ayrıca;

1. 2839 sayılı Kanun'un 11. maddesinin birinci fıkrasının (f) bendinde belirtilen suçlardan ve (e) bendinde söz edildiği gibi taksirli suçlar hariç toplam bir yıl veya daha fazla hapis veya süresi ne olursa olsun ağır hapis cezasına hüküm giymiş olanların,

Kesinleşmiş cezalarının infazından sonra, 765 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun 121 ilâ 124. maddeleri veya 5352 sayılı Adli Sicil Kanunu'nun 13/A maddesine göre mahkûmiyet kararlarına ilişkin olarak ayrı ayrı memnu hakların iadesi (yasaklanmış hakların geri verilmesi) kararları almaları ve kararın kesinleşme şerhli (açıklamalı),

Yukarıda belirtilen suçların niteliği ve cezaların süresi itibariyle 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun 51. maddesine göre mahkûm oldukları hapis cezası ertelenenlerin, mahkûmiyet kararlarına ilişkin olarak 5352 sayılı Adli Sicil Kanunu'nun 13/A maddesine göre ayrı ayrı yasaklanmış hakların geri verilmesi kararları almaları ve kararın kesinleşme şerhli (açıklamalı),

2. 2839 sayılı Kanun'un 11. maddesinin birinci fıkrasının (f) bendinde yazılı suçlardan ve (e) bendinde söz edildiği gibi taksirli suçlar hariç toplam bir yıl veya daha fazla hapis veya süresi ne olursa olsun ağır hapis cezasına hüküm giymiş olup da cezaları 647 sayılı Kanun'un 6. maddesi uyarınca ertelenmiş olanların,

765 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun 95/II. maddesine göre, hüküm tarihinden itibaren beş yıl içinde, başka bir suçtan hüküm giymemiş olduklarını kanıtlayabilmeleri için söz konusu tecilli mahkûmiyet kararlarının 10 Mart 2015'ten sonraki tarihli kesinleşme şerhli (açıklamalı),

3. 2839 sayılı Kanun'un 11. maddesinin birinci fıkrasının (f) bendinde belirtilenler dışındaki diğer kasıtlı bir suçtan dolayı 1 yıldan az süre ile ve 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun 53. maddesinde öngörülen seçilme hakkı yoksunluğunu doğuracak biçimde kesinleşmiş hapis cezası bulunanların bu cezaların infaz edildiğine veya infaz edilmiş sayıldıklarına ilişkin belgenin,

4. Milletvekili seçilmesine engel mahkûmiyeti olanlar hakkında sonradan uyarılama yapılarak 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu'nun değişik 231. maddesi uyarınca hükmün açıklanmasının geri bırakılması kararı verilmiş olanların buna ilişkin kararın,

onaylı birer örneğini eklemeleri gerektiğine,

3- Geçici aday listelerine itiraz halinde, sözü edilen belgelerin itirazcı tarafından ibraz edilmesi zorunlu olup, sadece kanuni engellerden ötürü itirazcının sağlaması mümkün olmayan belge ve bilgiler, buldukları yerlerden il seçim kurullarınca getirilebileceğine,

4- İnceleme ve değerlendirmenin yukarıda belirtilen ilkeler ve yasal düzenlemeler çerçevesinde yapılmasına,

5- Bağımsız milletvekili adaylarının adaylıktan vazgeçmeleri nedeniyle emaneten yatırdıkları paraların geri verilebilmesi için vazgeçmenin en son 11 Nisan 2015 Cumartesi günü saat 17.00'ye kadar yapılabileceğine,

6- Milletvekilliği için adaylıktan vazgeçmenin, kimlik göstermek suretiyle doğrudan doğruya ve şahsen Yüksek Seçim Kuruluna ve bu kurula iletmek üzere aynı şekilde il seçim kurulu başkanlığına yapılabileceği gibi vazgeçme süresi içinde belirtilen kurullara noter aracılığıyla da yapılabileceğine,

7- Kararın Resmî Gazete'de yayımlanmasına,

8- Karar örneğinin Seçmen Kütüğü Genel Müdürlüğüne Kurulumuzun www.ysk.gov.tr internet adresinde yayınlanmasına, il ve ilçe seçim kurulu başkanlıklarına iç-mail olarak iletilmesine,

9- Kararın sonuç kısmının Yüksek Seçim Kurulu duyurusu olarak ilgililere TRT aracılığı ile duyurulmasına,

13/02/2015 tarihinde oybirliği ile karar verildi.

Başkan
Sadi GÜVEN

Başkanvekili
Turan KARAKAYA

Üye
Mehmet KÜRTÜL

Üye
Nilgün İPEK

Üye
Ünal DEMİRCİ

Üye
Ali KAYA

Üye
İbrahim ZENGİN

Üye
İlhan HANAĞASI

Üye
Zeki YİĞİT

Üye
Ahmet TUNCAY

Üye
Haluk KIRCA